

07.12.2020

Literaturoznawstwo

**Naród i regiony. Tradycje regionalizmu literackiego w perspektywie
nowoczesności (XIX-XXI wiek)**

Redakcja: Danuta Zawadzka, Katarzyna Sawicka-Mierzyńska, Marzena Radecka

ISBN: 978-83-242-3628-2

ISBN e-book: 978-83-242-6466-7

Kategorie: HISTORIA LITERATURY, TEORIA LITERATURY, NOWY REGIONALIZM W
BADANIACH LITERACKICH

Wydawnictwo "Universitas"

Literatura współtworzy zarówno narodowe, jak i regionalne „wspólnoty wyobrażone”. Autorzy zebranych w książce studiów – idąc tym tropem – pokazują związki twórczości literackiej z istnieniem każdej z tych wspólnot oraz znaczenie literatury dla poczucia tożsamości pisarzy i czytelników, także emigracyjnych. Odwołują się przy tym do realiów: podlaskich, warmińsko-mazurskich, kaszubskich, lubuskich, wielkopolskich, śląskich – a zarazem polskich, niemieckich, białoruskich. Zadają pytania o relacje narodu i regionu oraz nacjonalizmu i regionalizmu, a także o rolę literatury w ich modelowaniu, kwestionowaniu czy utrwalaniu w określonym kształcie. Kontekst prezentowanych rozważań stanowią przemiany modernizacyjne i globalizacja, będące jednocześnie czynnikami, które komplikują związek człowieka z miejscem i ujawniają się w jego literackiej ekspresji.

Tom *Naród i regiony* z jednej strony daje rozległy wgląd w historię literatury ostatnich dwustu lat (...) w aspekcie tożsamości kolektywnej definiowanej poprzez miejsce zamieszkania/ siedzibę etnosu (region). Z drugiej (...) jest autoprezentacją istotnego, i dynamicznie manifestującego swą obecność, wycinka dawniejszej i współczesnej refleksji naukowej tudzież krytycznej związanej z ideą regionu i regionalizmu.

dr hab. Dariusz Skórczewski, prof. KUL

Czynnikiem spajającym (...) nader zróżnicowane problemowo pole jest oczywiście tytułowa formuła relacji naród-region. Została ona zaprezentowana w sposób

wszechstronny i wieloaspektowy, z uwzględnieniem jego historycznej dynamiki oraz lokalnych uwarunkowań. (...)

W stosunku do wcześniejszych tomów serii „Nowy regionalizm” książka Naród i regiony. Tradycje regionalizmu literackiego w perspektywie nowoczesności (XIX–XXI wiek) poszerza geografie regionalną – obok od dawna obecnych Podlasia, Warmii i Mazur, Kaszub, Śląska, pojawiają się Galicja, Wielkopolska, Łużyce.

Co najważniejsze jednak, autorzy tomu otwierają nowe ścieżki metodologiczne (...).

dr hab. Elżbieta Rybicka, prof.

UJ

Spis treści

Wstęp

I. Literatura – naród – region – nowoczesność. Teorie i relacje (przełom XIX/XX wieku)

1. Małgorzata Mikołajczak, Naród – region – literatura: miejsca wspólne
2. Eugenia Prokop-Janiec, Pisarz – literatura narodowa – region. Koncepcje krytyki nacjonalistycznej
3. Aleksandra Kmak-Pamirska, Tworząc spójny naród. Dolne Łużyce i Podlasie w dyskursie społeczno-kulturowym w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku
4. Danuta Zawadzka, Literatura poczekalni. O podlaskości, pod-lackości i modernizacji
5. Elżbieta Dąbrowicz, Najeźdźcy i sąsiedzi. Drang nach Osten w optyce terytorialnej historii literatury

II. XIX-wieczne tradycje i projekcje

6. Marta Ruszczyńska, Michał Grabowski – szkoła ukraińska. Dylematy pisarza i krytyka
7. Marcin Luł, Naród i regiony w polistopadowej krytyce literackiej. Wstępne rozpoznania
8. Daniel Kalinowski, Państwo kaszubskie w medium literatury. Mity przeszłości i utopie przyszłości
9. Zbigniew Chojnowski, Mazurzy pruscy, Polacy i Niemcy w piśmiennictwie tych pierwszych

III. Antynomie i przepływy. Regionalizacje, nacjonalizacje, uniwersalizacje

10. Arkadiusz Kalin, Naród, państwo, rasa, Drohobycz – Bruno Schulz w perspektywie regionalnej i narodowej

11. Elżbieta Dutka, Jak Ślązak z Bułgarem i jak Czeczen ze Ślązakiem, czyli o topicznym i atopicznym doświadczeniu regionu

12. Ewa Bartos, Ślady z miejsca urodzenia. O poemacie Pod Akropolem Tadeusza Kijonki

13. Joanna Szydłowska, Co widać z mazurskiego ganku, czyli o separatyzmie narracji narodowych i regionalnych. Refleksje na marginesie prozy Kazimierza Orłosa

14. Joanna Chłosta-Zielonka, Kształtowanie poczucia tożsamości regionalnej i narodowej przez czasopisma ukazujące się po 1945 roku na Warmii i Mazurach

15. Kamila Gieba, Tradycja literacka i historia regionalna w Mniejszej epopei Marka Jurgońskiego

IV. Świat – region. Emigranci, pisarze mniejszościowi, uchodźcy

16. Katarzyna Niesporek, Śląsk utracony. O poezji Floriana Śmiei

17. Violetta Julkowska, Zapamiętany krajobraz kulturowy rodzinnych stron w świetle twórczości emigracyjnego pisarza Adama Tomaszewskiego (1918-2002)

18. Anna Sakowicz, Problem sacrum w prozie lirycznej poety pogranicza polsko-białoruskiego Jerzego Geniusza (Hienijusza)

19. Katarzyna Sawicka-Mierzyńska, O poetyckim zamieszkiwaniu miasta przez Mirę Łukszę

20. Aneta Prymaka-Oniszk, Bieżeństwo 1915. Doświadczenie „światowe”, opowieść regionalna

V. Nieoczywistości: wędrujące centrum, nie całkiem lokalność

21. Agnieszka Szurek, Poza stolicą czy w cieniu stolicy – tożsamość podwarszawska

22. Łukasz Żurek, Problematyzowanie centrum - przemycanie „ja”. O wybranych artykułach Stefana Szymutki z lat 1982-1992

Do pobrania:

- [narod_regiony_regionalizmy_10.jpg](#)

Słowa kluczowe: filologia polska, literaturoznawstwo